

نقش سبک‌های مدیریت کلاس توسط معلمان در سرسختی تحصیلی دانش- آموزان

فرزانه مصلح

کارشناس ارشد روانشناسی تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اردبیل. farzanehmosleh5@gmail.com

چکیده

هدف اصلی مطالعه حاضر تعیین نقش سبک‌های مدیریت کلاس توسط معلمان در سرسختی تحصیلی دانش‌آموزان دختر دوره اول متوسطه شهر اردبیل می‌باشد. روش تحقیق مورد استفاده از نوع توصیفی-همبستگی بود. جامعه آماری تمامی دانش‌آموزان دختر دوره اول متوسطه شهر اردبیل به تعداد ۲۴۶۲۰ نفر می‌باشد که بر اساس جدول کرجسی مورگان ۳۷۵ نفر بعنوان نمونه تعیین شده و با روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. برای گردآوری اطلاعات از پرسشنامه‌های سبک‌های مدیریت کلاس معلمان مارتین و همکاران (۲۰۰۸) و سرسختی تحصیلی لویز و همکاران (۲۰۰۵) استفاده شد. اطلاعات گردآوری شده با استفاده از آزمون ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون خطی چندمتغیره در نرم افزار SPSS-22 تحلیل شد. نتایج به دست آمده نشان داد بین مدیریت کلاس مداخله‌گر و تعاملی با سرسختی تحصیلی دانش‌آموزان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد ($p < 0/05$). همچنین نتایج تحلیل رگرسیونی نشان داد از بین سبک‌های مدیریت کلاس به ترتیب مدیریت تعاملی و مدیریت مداخله‌گر بیشترین نقش مثبت و معنادار را در سرسختی تحصیلی دانش‌آموزان دختر دوره اول متوسطه شهر اردبیل داشتند ($p < 0/05$). بر این اساس می‌توان نتیجه‌گیری کرد سبک‌های مدیریت کلاس از جمله مهمترین عناصر پیش‌بینی‌کننده سرسختی تحصیلی دانش‌آموزان می‌باشند.
کلمات کلیدی: سبک‌های مدیریت کلاس، سرسختی تحصیلی.

مقدمه

سرسختی تحصیلی پایین نقش تعیین کننده در اغلب مشکلات دانش آموزان دارد. مبتنی بر نتایج پژوهش ها، در شرایط سرسختی تحصیلی پایین، مقاومت و مداومت کم در برابر چالش های پیشرو و پیرو آن ترک تحصیل اتفاق می افتد و هزینه های هنگفتی به نظام آموزش و پرورش کشور تحمیل می کند (پورطالب و واحدی، ۱۳۹۹). همچنین دانش آموزان دارای سرسختی پایین وقایع ایجاد کننده تغییر در زندگی تحصیلی را، منفی تر و غیر قابل کنترل ارزیابی می کنند، شیوه اسنادی کلی و درونی برای وقایع منفی و اسنادهای خارجی و خاص برای وقایع مثبت دارند و ترجیح می دهند که از استراتژی سازگاری واپس رونده مثل ترک و انکار رفتار و شناختی که نه موقعیت را دگرگون و نه مشکل را حل می کند استفاده کنند و حتی ممکن است مشکل احساسی و ناسازگاری احساسی را افزایش دهند (زراج، کارستوفت و سولومون، ۲۰۱۷). از وجه دیگر نیز سطح پایین سرسختی تحصیلی دانش آموزان، تأثیرات منفی در حضور پیوسته و مرتب در مدرسه، ارجاع های مکرر، انضباطی و فرسودگی تحصیلی و کاهش عملکرد تحصیلی دارد (فرخی، ۱۳۹۸). زیرا سرسختی نوعی توانمندی است که در صورت پایین بودن، دانش آموزان نمی تواند سازگاری مثبت در واکنش به شرایط ناگوار را تجربه کند. در چنین شرایطی افراد مهارت های مقابله ای ناکافی و منابع درونی کمتری را برای مدیریت شرایط استرس زا بخصوص در کلاس درس دارند.

طبق تحقیقات بروور، ون کسل، ساندerson و کارتر^۱ (۲۰۲۲) و موريسون و آلن^۲ (۲۰۰۷) محیط کلاس از طریق فراهم ساختن فرصتهای رشد و حمایت های عاطفی، و با هدف قرار دادن تاب آوری، انگیزشی و راهبردی می تواند در ارتقاء سرسختی تحصیلی دانش آموزان موثر باشد. برای دانش آموزان، محیط هایی مانند کلاس درس (حمایتها و رفتارهای معلم)، گروه همسالان، مدرسه به عنوان یک کل و حمایتها و انتظارات خانواده مهم تلقی می شوند. علاوه بر این با توجه به تحقیقات موريسون و آلن یکی از عواملی که با سرسختی تحصیلی دانش آموزان مرتبط است سبک مدیریت کلاس می باشد (به نقل از رشیدی، امیری، مهرآور گیگلو و نودهی، ۱۳۹۴). سبک مدیریت کلاس می تواند نقش مهمی در زندگی تحصیلی دانش آموزان داشته باشد اما مطالعات میدانی و علمی موجود نتایج متفاوتی در خصوص اثرات سبک های مدیریت کلاس گزارش نموده اند که نیازمند شفاف سازی و پر نموده این خلا مطالعاتی احساس گردیده که در این مطالعه سعی می شود به آن جواب داده شود (آدیدیگبا و سلیمان،^۳ ۲۰۲۰). مدیریت کلاس هنر به کارگیری دانش تخصصی و بهره گیری از مهارت های کلاسی در هدایت دانش آموزان به سوی اهداف مورد نیاز جامعه است و به محیط آموزشی ایمن و محرک اشاره دارد. این اصطلاح ترکیبی از شخصیت معلم، رفتار حرفه ای و توانایی هاست و برای انجام کلیه نقش های حرفه ای معلم طراحی شده است (فرح بخش، قبادیان، فرح بخش و قنبری، ۱۳۹۸). در سبک های مدیریت کلاس، چارچوب و مدلی که ولفگانگ^۴ ترسیم می کند، مبتنی بر ترکیبی از توضیحات روان شناختی و توصیف مستمر از سه رویکرد مداخله گرا، تعامل گرا و غیر مداخله گرا است (صابری فرد، ۱۳۹۸). بر پایه نظر بیشتر معلمان، اگر مدیریت کلاس به خوبی انجام نگیرد، حتی اگر آن ها به خوبی از مهارت های تدریس برخوردار باشند بازهم برقراری ارتباط در جریان تدریس مختل می شود و آنان قادر به آموزش و دانش آموزان نیز قادر به یادگیری نخواهند بود و معلمان از این امر بیمناک هستند. عدم مدیریت صحیح کلاس موجب اختلال در یادگیری کلیه دانش آموزان می شود و دانش آموزان زمان بیشتری را برای یادگیری از دست می دهند به گونه ای که معلمان بیش از ۵۰ درصد زمان کلاس خود را صرف مدیریت رفتار دانش آموزان و کنترل کلاس می کنند. بنابراین معلم بخشی از سیستم اجتماعی کلاس درس است که وظیفه او مدیریت و کنترل کلاس، ایجاد نظم و انضباط، آموزش اثربخش و ارزشیابی از پیشرفت تحصیلی دانش آموزان است که با مجموعه قابل پیش بینی و آگاهانه از قوانین، دستورالعمل ها و برنامه های مشخص در کلاس، نیل به موفقیت را آسان و زندگی و

¹ - Zerach, Karstoft & Solomon

² Brewer, van Kessel, Sanderson & Carter

³ Morrison & Allen

⁴ - classroom management style

⁵ - Adedigba & Sulaiman

⁶ Wolfgang

تلاش را در کلاس به حرکت در می‌آورد و از این طریق باعث عدم بروز مشکلات رفتاری دانش‌آموزان می‌شود (قلعه سری، ملکی، نعمتی و اسدزاده، ۱۳۹۳). مهدوی و رحیمی (۱۴۰۰) نشان دادند که از بین مولفه‌های سبک مدیریت کلاس درس، مولفه‌های مدیریت آموزشی و مدیریت رفتار دو عامل مؤثر بر درگیری تحصیلی هستند، اما مؤلفه مدیریت افراد تأثیر معناداری بر درگیری تحصیلی نداشتند. مطالعات آدیدیگا و سلیمان (۲۰۲۰) نشان داد سبک‌های مدیریت کلاس درس بر انگیزه یادگیری دانش‌آموزان و پیشرفت تحصیلی آنها تأثیر معناداری دارد. صابری فرد (۱۳۹۸) نشان داد که بین ادراک از سبک مدیریت تعاملی کلاس و حمایت تحصیلی معلم با سرزندگی تحصیلی فراگیران رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد و از سویی سبک مدیریت مداخله‌ای پیش‌بینی‌کننده منفی و معنی‌دار سرزندگی تحصیلی نیست. کوپر شوئک، هارمز، دی بوئر، ون کوپیک و دولارد (۲۰۱۴) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند بین یادگیری، مدیریت متفکرانه معلم در کلاس درس و خودکارآمدی تحصیلی دانش‌آموزان همبستگی مثبت وجود دارد. پژوهش فرح بخش و مرادی پور (۱۳۹۴) نشان داد که بین سبک مدیریت کلاسی مداخله‌گر و انگیزه پیشرفت تحصیلی رابطه منفی و معناداری وجود دارد و بین سبک غیرمداخله‌گر و سبک تعاملگر با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد.

با توجه به مساله مطرح شده، سوال اصلی این پژوهش آن بوده است که آیا سبک‌های مدیریت کلاس توسط معلمان در سرسختی تحصیلی دانش‌آموزان دختر متوسطه اول شهر اردبیل نقش دارد؟

روش و ابزار

طرح پژوهش حاضر با توجه به ماهیت موضوع و اهداف مورد نظر توصیفی-همبستگی بود. جامعه آماری تحقیق حاضر شامل تمامی دانش‌آموزان دختر دوره اول متوسطه شهر اردبیل می‌باشد. بر اساس اطلاعات به دست آمده از روابط عمومی آموزش و پرورش اردبیل تعداد این دانش‌آموزان برابر ۲۴۶۲۰ نفر می‌باشد. که از بین آنان ۳۷۵ نفر از طریق جدول مورگان و گرجسی و به شیوه نمونه‌گیری در دسترس به عنوان نمونه انتخاب شد. برای گردآوری اطلاعات از ابزارهای ذیل استفاده شد:

پرسشنامه سبک‌های مدیریت کلاسی: این پرسشنامه در سال ۲۰۰۸ توسط مارتین و همکاران طراحی و تدوین شد که مشتمل بر ۲۵ گویه می‌باشد و جهت سنجش سه مولفه مدیریت مداخله‌گر، مدیریت غیرمداخله‌گر و مدیریت تعاملی بکارگیری می‌شود. در این مقیاس گویه‌های ۱ تا ۸ مربوط به مولفه مدیریت مداخله‌گر، گویه‌های ۹ تا ۱۶ مربوط به مدیریت غیرمداخله‌گر و گویه‌های ۱۷ تا ۲۵ مربوط به مدیریت تعاملی می‌باشند. پاسخ‌سوال‌ها در قالب طیف لیکرت در ۴ سطح از هرگز تا همیشه می‌باشد که برای نمره‌گذاری آن طیف الگوی (هرگز = ۰، تا اندازه‌ای = ۱، معمولاً = ۲، همیشه = ۳) عمل شده است. مارتین و همکاران (۲۰۰۸) در مطالعه خود جهت اندازه‌گیری روایی سازه‌ای این مقیاس از شیوه تحلیل عاملی استفاده کرده و سه سبک مدیریتی را با اندازه‌وارینانس ۰/۸۷ استخراج نمودند، در حالی که بار عاملی شاخص‌های مربوطه نیز بالاتر از ۰/۴ بود. همچنین پایایی مقیاس را با روش آلفای کرونباخ و بازآزمایی دو ماهه به ترتیب برابر ۰/۸۵ و ۰/۸۱ محاسبه و تایید کردند. در ایران نیز در مطالعه رستگار و همکاران (۱۳۹۷) روایی محتوایی و صوری و ملاکی این پرسشنامه مناسب ارزیابی شده ضریب آلفای کرونباخ برای مولفه‌های سه‌گانه این پرسشنامه در بازه ۰/۷۸ تا ۰/۸۳ به دست آمده است.

پرسشنامه سرسختی تحصیلی: این پرسشنامه در سال ۲۰۰۵ توسط لوپز و همکاران طراحی و تدوین شد که مشتمل بر ۴۰ گویه می‌باشد و جهت سنجش ۵ مولفه تعهد، چالش، کنترل تلاش و کنترل عاطفی بکارگیری می‌شود. پاسخ‌سوال‌ها در قالب طیف لیکرت در ۵ سطح از کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم می‌باشد که برای نمره‌گذاری آن طیف الگوی (کاملاً مخالفم = ۱، مخالفم = ۲، نظری ندارم = ۳، موافقم = ۴، کاملاً موافقم = ۵) عمل شده است. اما نمره‌گذاری گویه‌های ۱، ۱۵، ۱۶، ۱۷، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۷، ۲۹، ۳۲، ۳۵، ۳۷ و ۳۹ بصورت معکوس می‌باشد. در مطالعه لوپز و همکاران (۲۰۰۵) برای محاسبه روایی از طریق

¹ - Korpershoek, Harms, De Boer, van Kuijk & Doolaard

محاسبه همبستگی داخلی مولفه های مقیاس استفاده شده و میزان همبستگی در بازه ۰/۵۶ تا ۰/۷۴ محاسبه شده و تایید شد. در ایران طی مطالعه ملک پور و همکاران (۱۳۹۶) روایی صوری و محتوایی مقیاس با نظرات اساتید و نخبگان تایید شده و پایایی این پرسشنامه با روش آلفای کرونباخ برای کل مقیاس برابر ۰/۷۹ و برای مولفه های آن در بازه ۰/۷۳ تا ۰/۸۲ به دست آمده و تایید شد.

داده ها از طریق تحلیل همبستگی پیروسون در نرم افزار SPSS22 تحلیل شد.

یافته ها

در جدول ۱ ماتریس همبستگی سبک های مدیریت کلاس و سرسختی تحصیلی گزارش شده است:

جدول (۱) ماتریس همبستگی سبک های مدیریت کلاس و سرسختی تحصیلی

	۴	۳	۲	۱
۱. سرسختی تحصیلی کل				۱
۲. مدیریت مداخله گر			۰/۲۷**	۱
۳. مدیریت غیر مداخله گر		۱	-۰/۳۳**	۰/۰۱
۴. مدیریت تعاملی	۱	-۰/۰۵	۰/۳۵**	۰/۳۰**

n=۳۷۵ و $p < ۰/۰۵$ * و $p < ۰/۰۱$ **

بر اساس نتایج به دست آمده در جدول (۱) می توان گفت بین مدیریت مداخله گر کلاس درس ($r = ۰/۲۷$ و $p < ۰/۰۱$) و مدیریت تعاملی مدیریت کلاس ($r = ۰/۳۰$ و $p < ۰/۰۱$) با سرسختی تحصیلی دانش آموزان دختر دوره اول متوسطه شهر اردبیل رابطه مثبت و معناداری وجود دارد ($p < ۰/۰۱$). اما بین مدیریت غیر مداخله گر کلاس درس و سرسختی تحصیلی رابطه معناداری مشاهده نشد ($p > ۰/۰۵$).

جدول (۲) رگرسیون نقش ابعاد سبک مدیریت کلاس توسط معلم در سرسختی تحصیلی

مدل	R	R ²	R ² تعدیل شده	F	Sig
۱	۰/۳۶۵	۰/۱۳۳	۰/۱۲۶	۱۸/۹۶۴	۰/۰۰۱

جدول (۳) ضرایب بتا و آزمون معناداری t برای متغیرهای پیش بین

متغیر ملاک	متغیرهای پیش بین	B	STE	β	T	Sig
سرسختی تحصیلی کل	ضریب ثابت	۱۰۰/۶۸۳	۲/۹۳۴		۳۴/۳۱۱	۰/۰۰۱
	مدیریت مداخله گر	۰/۴۷۵	۰/۱۱۴	۰/۲۲۸	۴/۱۶۱	۰/۰۰۱
	مدیریت غیر مداخله گر	۰/۲۲۳	۰/۱۱۵	۰/۰۹۹	۱/۹۳۲	۰/۰۵۴
	مدیریت تعاملی	۰/۷۴۲	۰/۱۶۸	۰/۲۲۹	۴/۴۲۹	۰/۰۰۱

بر اساس آزمون رگرسیون خطی چندمتغیره جدول (۲) ابعاد سبک مدیریت کلاس توسط معلم در مجموع می توانند ۱۳/۳ درصد از تغییرات سرسختی تحصیلی را تبیین نمایند ($R^2 = ۰/۱۳۳$). همچنین با عنایت به مقدار F و سطح معناداری به دست آمده برای آن ($F = ۱۸/۹۶۴$ و $P = ۰/۰۰۱$) می توان گفت که رگرسیون انجام شده معنادار است. بر اساس یافته های به دست آمده مدیریت تعاملی کلاس درس ($\beta = ۰/۲۲۹$ و $P = ۰/۰۰۱ < ۰/۰۵$) بیشترین نقش مثبت و معنادار را در سرسختی تحصیلی دانش آموزان دختر دوره اول متوسطه شهر اردبیل به اندازه ۰/۲۲۹ دارد، به عبارت دیگر اگر میزان مدیریت تعاملی کلاس درس یک واحد افزایش یابد، سرسختی تحصیلی دانش آموزان به میزان ۰/۲۲۹ واحد افزایش می یابد. در ادامه مدیریت مداخله گر کلاس درس ($\beta = ۰/۲۲۸$ و $P = ۰/۰۰۱ < ۰/۰۵$) بیشترین نقش مثبت و معنادار را در سرسختی تحصیلی دانش آموزان دختر

دوره اول متوسطه شهر اردبیل به اندازه ۰/۲۲۸ دارد، به عبارت دیگر اگر میزان مدیریت کلاس مداخله‌گر یک واحد افزایش یابد، سرسختی تحصیلی دانش‌آموزان به میزان ۰/۲۲۸ واحد افزایش می‌یابد. همچنین با توجه به نتایج بدست آمده مدیریت غیر مداخله‌گر در پیش‌بینی در سرسختی تحصیلی دانش‌آموزان دختر دوره اول متوسطه شهر اردبیل نقش معناداری ندارد ($P > 0.05$).

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج به دست آمده از این تحقیق نشان داد بین مدیریت مداخله‌گر کلاس درس و مدیریت تعاملی مدیریت کلاس با سرسختی تحصیلی دانش‌آموزان دختر دوره اول متوسطه شهر اردبیل رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین بر اساس نتایج تحلیل رگرسیون به ترتیب مدیریت تعاملی کلاس درس و مدیریت مداخله‌گر کلاس درس بیشترین نقش مثبت و معنادار را در سرسختی تحصیلی دانش‌آموزان دختر دوره اول متوسطه شهر اردبیل داشتند. با توجه به جدید و نو بودن موضوع این پژوهش مطالعه عینی و مشابه در خصوص رابطه سبک‌های مدیریت کلاس با سرسختی تحصیلی یافت نشد لذا مقایسه یافته‌های این مطالعه با سوابق پژوهشی دارای محدودیت می‌باشد و یافته‌های تحقیق تنها با بخشی از یافته‌های مطالعات دیجیک و استوجیلیکویک (۲۰۱۱)، همتی نژاد و همکاران (۱۴۰۰)، احمد و همکاران (۲۰۱۷)، آددیگبا و سلیمان (۲۰۲۰) همسو می‌باشد.

سبک مدیریت کلاسی کارآمد و مؤثر یگانه راهی است که به آموزش و یادگیری مفید و مؤثر ختم می‌شود. ایجاد نظم و هماهنگی شرط لازم برای آموزش سودمند است اما کافی نیست (ناصح پور، ۱۴۰۰). چنانچه سبک مدیریت در کلاس درس به خوبی اعمال شود رفتارهای مناسب دانش‌آموزان تقویت شده و رفتارهای نامناسب آنان که مستلزم شیوه‌های برخورد خاص خود است کاهش می‌یابد و این امر زمینه را برای آموزش و یادگیری هدفمند دانش‌آموزان فراهم می‌کند. سبک‌های مدیریت کلاس که با هدف آموزش اثر بخش اجرا شود، شیوه‌های متفاوتی می‌طلبد. هر معلم بسته به شرایط کلاس و دانش‌آموزان و روحیات خویش از دو روش نظارت کلی بهره می‌برد. یکی نظارت بر رفتار اجتماعی دانش‌آموزان با عنوان انضباط و دیگری نظارت بر کلاس از راه برنامه‌های آموزشی مورد نیاز (همتی نژاد و همکاران، ۱۴۰۰). سبک مدیریت در هر کلاس به دنبال برقراری ارتباط با دانش‌آموزان میسر است. بدیهی است که هر یک از معلمان در برقراری ارتباط با دانش‌آموزان روش خاصی دارند که ناشی از شخصیت معلم، شخصیت دانش‌آموزان و موقعیت است. با این حال می‌توان گفت انواع روابط که موجب افزایش انگیزه کفایت و کنترل دانش‌آموزان می‌شود عمومیت دارد. معلم باید ابتدا رابطه مثبت، حمایت‌کننده و قابل اعتماد با دانش‌آموزان برقرار کند. این هدف هنگامی حاصل می‌شود که معلم برای کنترل دانش‌آموزان بیش از اندازه از تنبیه استفاده نکند، از شوخی‌های زننده پرهیز کند، از پیش‌داوری‌های غیر منصفانه بپرهیزد (شریعت باقری و شمسایی، ۱۳۹۸). هم چنین معلم باید در هر موقعیتی آرامش خود را حفظ کند تا رفتار قابل پیش‌بینی باشد و دانش‌آموزان به او اعتماد کنند. چنین معلمی می‌تواند با سبک مدیریت کلاس، درسی کارا و پرانگیزه داشته باشد و دانش‌آموزان برای کشف حقایق و مفاهیم جدید علمی آموزشی تلاش کنند و در سایه چنین رابطه و مدیریتی، تجربه‌هایی حاصل کنند که در هیچ کتابی نمی‌توان یافت (هژبری و شیخ زاده، ۱۳۹۶). این نتیجه در راستای آن جنبه از یافته‌های دیجیک و استوجیلیکویک (۲۰۱۱) قرار دارد که نشان دادند زمانی که معلمان سبک مدیریت کلاس تعاملگرا را به کار می‌برند، دانش‌آموزان پیشرفت تحصیلی بالاتری دارند. همتی نژاد و همکاران (۱۴۰۰) گزارش کردند که بین سبک‌های مدیریت کلاس و مهارت‌های فراشناختی دانش‌آموزان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. آددیگبا و سلیمان (۲۰۲۰) در مطالعه خود نشان داد که سبک‌های مدیریت کلاس درس بر انگیزه یادگیری دانش‌آموزان و پیشرفت تحصیلی آنها تأثیر معناداری دارد. یافته‌های احمد و همکاران (۲۰۱۷) حاکی از آن است که رویه‌های مدیریت کلاس درس نقشی ضروری در ارتقای یادگیری فراگیران را ایفا می‌کند. مدیریت کلاس شامل تمرین‌هایی برای ترتیب دادن و هدایت کلاس‌ها برای دستیابی به اهداف خاص است. حفظ شرایط یادگیری مثبت در کلاس درس وظیفه مربی است. یک کلاس درس با نظارت بسیار دامنه‌مفیدی برای آموزش و یادگیری قانع‌کننده ارائه می‌دهد.

یافته‌های اصلی پژوهش حاکی از آن است که بین سبک‌های مدیریت کلاس درس معلمان و عملکرد یا پیشرفت دانش‌آموزان رابطه مثبت وجود دارد.

از آنجا که سبک‌های اداره کلاس تعاملگرا در سرسختی تحصیلی دانش‌آموزان نقش مثبت دارد، می‌توان چنین تبیین کرد که سبک مدیریت کلاس تعاملگرا به دانش‌آموزان امکان می‌دهد که در کلاس احساس استقلال و خودمختاری کنند و باعث می‌شود که آنان در انجام امور کلاسی انتخاب شخصی داشته باشند. زیرا طرفداران سبک مدیریت کلاس تعاملگرا معتقد هستند چون یکی از اهداف بلند مدت و ضمنی تعلیم و تربیت، کمک به دانش‌آموز در آموختن و کنترل رفتار خویش است، پس باید به آنها فرصتهایی برای کنترل رفتار داده شود تا بتوانند بر رفتارهای خویش کنترل داشته باشند و از این طریق به تکالیف درسی به خوبی توجه می‌کنند، تکالیف درسی را جدی می‌گیرند و علاوه بر آن سعی می‌کنند اطلاعاتی بیش از آنچه در کلاس درس به او می‌آموزند، یاد بگیرند. همچنین برای یادگیری، مهارت‌های لازم و راهکارهای مناسب را می‌یابند. همچنین کلاسی که برخوردار از سبک مدیریت تعاملگرا باشد، تعامل معلم با دانش‌آموزان و دانش‌آموزان با دانش‌آموزان در کنترل کلاس برای اکثر دانش‌آموزان به عنوان یک تشویق محسوب می‌شود و این دانش‌آموزان اهداف تحصیلی سخت را برای دستیابی به رشد شخصی طولانی مدت دنبال می‌کنند. همچنین چون الگوهای تعاملی در مدیریت کلاس همانگونه که از نام آن مشخص است، بر پایه‌ی این ایده‌ی اساسی قرار دارد که کنترل رفتار دانش‌آموزان مشترک معلمان و فراگیران است و تنها نمی‌توان مسئولیت آن را به معلمان واگذار کرد، بنابراین معلمان برخوردار از این سبک مدیریت کلاس نهایت تعامل را با دانش‌آموزان داشته و سعی در ایجاد تعاملات گروهی بین دانش‌آموزان با همدیگر دارند. بنابراین در درس، با این شیوه‌ی تعاملی کنترل عاطفی و کنترل تلاش را در آنان تشویق می‌کنند و از این طریق در سرسختی تحصیلی دانش‌آموزان نقش دارند. به عبارت دیگر، می‌توان گفت اگر دانش‌آموزان تعهد و کنترل تلاش پایینی داشته باشند، شیوه‌ی تعامل معلمان در کنترل کلاس به آنها این امکان را می‌دهد که مشکلات تحصیلی خود را هم با معلم خود و هم با سایر همکلاسی‌ها در میان بگذارند (نظری و همکاران، ۱۳۹۴). به دلیل رابطه‌ی سبک مدیریت کلاس مداخله‌گر معلمان با سرسختی تحصیلی دانش‌آموزان دختر دوره اول متوسطه نیز می‌توان گفت که سیستم مداخله‌ای اداره کلاس بر اصول اساسی روانشناسی رفتاری و این اعتقاد بنا شده که کنترل رفتار دانش‌آموزان اولین مسئولیت معلم است، بنابراین سبک مدیریت کلاس مداخله‌گر با کنترل دانش‌آموزان در کلاس، مخصوصاً کلاس‌هایی که به تلاش و دقت بیشتری نیاز دارند باعث می‌شود که دانش‌آموزان حداقل برای راضی کردن معلم، در کلاس درس سخت کوشی کنند و بدون توجه به علاقمندی تلاش بیشتر و بهتری داشته باشند. زیرا در این سبک تدریس، معلم تعیین‌کننده است و هر مبحثی را که معلم تدریس می‌کند دانش‌آموزان ملزم به تلاش به انجام آن تکلیف هستند. بنابراین در تدریس این سبک مدیریت کلاس موجب توجه هر چه تمامتر دانش‌آموزان به نحوه تدریس معلم می‌شود و به تبع آن سرسختی تحصیلی آنان افزایش پیدا می‌کند.

به طور کلی، از نتایج مهم این پژوهش می‌توان به برجسته ساختن نقش سبک‌های مدیریت کلاس در سرسختی تحصیلی دانش‌آموزان اشاره کرد. این پژوهش تلویحاتی ارزشمندی برای روانشناسان و مشاورین و معلمان برای بهبود سبک‌های مدیریت کلاس در تقویت سرسختی تحصیلی دانش‌آموزان دارد. از جمله محدودیت‌های پژوهش حاضر، بکارگیری پرسشنامه خودگزارشی است و ممکن است در پاسخ‌ها سوگیری وجود داشته باشد که می‌توانست در نتایج تحقیق مؤثر باشد و جامعه آماری فقط دانش‌آموزان دختر دوره اول متوسطه شهر اردبیل بود و از جامعیت پایینی برخوردار بوده که باید تعمیم نتایج با احتیاط صورت گیرد در این رابطه استفاده از مصاحبه کیفی به جای پرسشنامه و انجام پژوهش در سایر گروه‌ها جهت بالا بردن قدرت تعمیم پذیری نتایج می‌تواند مفید و موثر واقع گردد.

منابع

پورطالب، نرگس، و واحدی، شهرام. (۱۳۹۹). بررسی شاخص‌های روانسنجی پرسشنامه تاب‌آوری تحصیلی دانشجویان با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی. *مجله روانشناسی*، ۲۵ (۳)، ۳۳۷-۳۸۸.

رستگار، احمد، صیف، محمدحسن، و مالکی، راحله. (۱۳۹۷). مدل علی روابط سبک های مدیریت کلاس با بهزیستی تحصیلی با توجه به نقش واسطه ای سرمایه روانشناختی، *فصلنامه ایرانی آموزش در علوم پزشکی*، ۱۸(۱۵)، ۳۸-۲۵.

رشیدی، علی، امیری، محمد، مهرآورگیگلو، شهرام، و نودهی، حسن. (۱۳۹۴). بررسی رابطه ادراک از محیط یادگیری کلاس با تاب آوری تحصیلی. *دانشور رفتار*، ۵۵، ۱۹۸-۱۸۹.

شریعت باقری، محمد مهدی، و شمسایی، آزاده. (۱۳۹۸). رابطه سبک مدیریت کلاس معلمان و خلاقیت دانش آموزان بامیانجی گری بهزیستی روان شناختی دانش آموزان. *فصلنامه ابتکار و خلاقیت در علوم انسانی*، ۹(۳۴)، ۲۶۲-۲۲۷.

صابری فرد. علی. (۱۳۹۸). *رابطه بین ادراک سبک مدیریت کلاس درس و حمایت تحصیلی معلمان با نشاط تحصیلی دانش آموزان دارای ناتوانی یادگیری*. پایاننامه کارشناسی ارشد، اردبیل: دانشگاه اردبیل.

فرح بخش، سعید، قبادیان، مسلم، فرح بخش، مریم، و قنبری، راضیه. (۱۳۹۸). بررسی تاثیر جو مدرسه بر خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان با میانجی گری سبک مدیریت کلاسی. *فصلنامه علمی تدریس پژوهی*، ۷(۳)، ۲۴۲-۲۴۷.

فرح بخش، سعید، مرادی پور، سارا. (۱۳۹۴). *شناسایی رابطه سبک های کلاس درس بر انگیزه پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی ناحیه ۲ خرم آباد*. پایان نامه کارشناسی ارشد، خرم آباد: دانشگاه آزاد اسلامی واحد خرم آباد، گروه مدیریت، دانشکده تحصیلات تکمیلی.

فرخی، نورعلی. (۱۳۹۸). ویژگی های روان سنجی پرسشنامه ی سرسختی تحصیلی بر اساس نظریه سوال و پاسخ. *فصلنامه اندازه گیری تربیتی*، ۹(۳۷)، ۵۷-۷۰.

قلعه سری، بیتا، ملکی، حسن، علی نعمتی، محمد، و اسدزاده، حسن. (۱۳۹۳). *بررسی رابطه شیوه های مدیریت کلاس با یادگیری خودتنظیمی و خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان دختر مقطع دوم متوسطه شهر گلوگاه در سال تحصیلی ۹۳-۹۲*. پایاننامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی.

ملک پور، ندا، سلیمانی، مهسا، طالبی، غلامرضا، و قاسم زاده، عزیزرضا. (۱۳۹۶). *بررسی رابطه سرسختی روانشناختی و جرأت ورزی با موفقیت تحصیلی در دانشجویان*. *فصلنامه توسعه ی آموزش جندی شاپور*، ۸(۲)، ۲۳۳-۲۲۶.

مهدوی، بهاره، و رحیمی، حمید. (۱۴۰۰). *پیش بینی خلاقیت و درگیری تحصیلی دانشجویان بر اساس مولفه های مدیریت کلاس درس*. *پژوهش در آموزش علوم پزشکی*، ۱۳(۳)، ۳۱-۴۱.

ناصر پور، طاهره. (۱۴۰۰). *مروری بر سبک های مختلف مدیریت کلاس درس و تاثیر آن بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان*. *سومین کنفرانس بین المللی علوم تربیتی، روانشناسی، مشاوره، آموزش و پژوهش، تهران: ۳۱ تیر ۱۴۰۰*.

نظری، حشمت اله، امینی منش، سجاد، پارسا، عبدالله، و شیخی، سعید. (۱۳۹۴). *اثربخشی سبک مدیریت دموکراسی قانون مدار کلاس درس بر میزان عزت نفس دانش آموزان پسر*. *پژوهش های علوم شناختی و رفتاری*، ۵(۱)، ۱۳۲-۱۲۱.

همتی نژاد، احمد، همتی نژاد، ایرج، غلامی، فریده، و یوسفی، پریش. (۱۴۰۰). *رابطه بین سبک های مدیریت کلاس و مهارت های فراشناختی دانش آموزان شهر یاسوج*. *نهمین کنفرانس بین المللی پژوهش در روانشناسی مشاوره و علوم تربیتی، تفلیس-گرجستان: ۳۱ تیر ۱۴۰۰*.

Adedigba, O., & Sulaiman, F. R. (2020). Influence Of Teachers' Classroom Management Style On Pupils' Motivation For Learning And Academic Achievement In Kwara State. *International Journal Of Educational Methodology*, 6(2), 471-480.

Brewer, M., van Kessel, G., Sanderson, B., & Carter, A. (2022). Enhancing student resilience by targeting staff resilience, attitudes and practices. *Higher Education Research & Development*, 41(4), 1013-1027.

Korpershoek, H., Harms, T., De Boer, H., Van Kuijk, M., & Doolaard, S. (2014). *Effective Classroom Management Strategies And Classroom Management Programs For Educational Practice: A Meta-Analysis Of The Effects Of Classroom Management*

- Strategies And Classroom Management Programs On Students' Academic, Behavioural, Emotional, And Motivational Outcomes*. Rug/Gion.
- Lopez, F. G., Benishek, L. A., Feldman, J. M., Shipon, R. W., & Mecham, S. D. (2005). Development and evaluation of the revised academic hardiness scale. *Journal of Career Assessment*, 13(1), 59-76.
- Martin, N. K., Yin, Z., & Mayall, H. (2008). The Attitudes & Beliefs on Classroom Control Inventory-Revised and Revisited: A Continuation of Construct Validation. *Journal of Classroom Interaction*, 42(2), 11-20.
- Morrison, G. M., & Allen, M. R. (2007). Promoting Student Resilience In School Contexts. *Theory Into Practice*, 46(2), 162-169.
- Zerach, G., Karstoft, K. I., & Solomon, Z. (2017). Hardiness And Sensation Seeking As Potential Predictors Of Former Prisoners Of Wars' Posttraumatic Stress Symptoms Trajectories Over A 17-Year Period. *Journal Of Affective Disorders*, 218, 176-181.